

การพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคต ของ Torrance

The Curriculum Development for Developing the Thai Language Creativity of the 4th-6th Grade Students By Torrance's Future Problem Solving Model

เบญจพร เหล่าวงษ์^{1*} และ บัญชา เกียรติจุรังพันธ์²

Benjaporn Laowongsee^{1*} and Buncha Kiatjarungphan²

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assistant Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย และเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance เป็นวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดอนกลางนุกุลวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 40 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผนฯ แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง และแบบประเมินเอกสารหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance ด้านเอกสารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร มีความเหมาะสมมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 99.22 รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ น้อยที่สุดคือหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 97.60 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับดีมาก ทุกแผนฯ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 97.87 ผลการสังเกตการสอน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนทั้งด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และบุคลิกภาพ อยู่ในระดับดีมาก

2) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 74.26 มีค่า SD. เท่ากับ 0.26 เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.71 รองลงมาคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 74.37 และมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 73.52

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย, การคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance

* corresponding author.: +66(0)2708 2172 ; Mobile +66 (0) 9147 4057

E-mail: ohohed51@hotmail.com

Abstract

This study aimed to the curriculum development for developing the Thai language creativity and develop creativity in Thai Language of the Grade 4th-6th students by Torrance's Future Problem Solving Model. This research was Research and Development (R&D) and the samplings were 40 of the grade 4th-6th students, Donklangnukoonwit, Mahasarakam Primary Educational Service Area Office 3. The data was obtained by using six lesson plans which each lesson took 3 hours and the total was 18 hours. The data was analyzed and summarized using the statistic, standard deviation (SD.) and percentage The results was as following.

1) The development of curriculum for developing creativity of the 4th-6th Grade students by Torrance's Future Problem Solving Model. The curriculum was appropriate in a very good level. Media and resources of the curriculum was the most appropriate at 99.22 percent and next were the learning activities. The objectives and contents of the curriculum average score was 97.60 percent. The result of the lesson plans evaluation found that all of the lesson plans were appropriate in a very good level with the average score of 97.87 percent. The results of the teacher observation in the classroom showed that the teacher got an excellent level in teaching personality and teaching behaviors which include writing the lesson plan, managing the learning activities, using the teaching materials and learning resources and monitoring student learning outcomes.

2) The development of creativity in Thai language of according the pattern of the Torrance's Future Problem Solving Model found that students' creativity average scores of 74.26 percent with the standard deviation of 0.26. In addition, when analyzing the creativity scores of students by separating classes Grade 4-6 students found that the grade 5th students had the highest creativity scores with the average score of 74.71 percent. Next, the grade 6th students had the creativity score with the average score of 74.37 percent, and the lowest average score of the grade 4th students, representing 73.52 percent.

Keywords: The Curriculum Development, The Thai Language Creativity, Torrance's Future Problem Solving Model

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการเตรียมคนให้มีความสามารถ พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน สร้างพลังปัญญาแก่คนเพื่อพร้อมรับกับปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับพัฒนาคนเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตอย่างเข้มแข็งอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2545-2559 ระบุว่าพัฒนาการทางสังคมซึ่งก้าวเข้าสู่ยุคสมัยที่เรียกว่า “สังคมฐานความรู้” ทำให้เห็นกระแสหลักของการพัฒนาที่ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมข่าวสารข้อมูล เห็นได้ชัดถึงบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแพร่กระจายข่าวสารความรู้อย่างกว้างขวางรวดเร็วยิ่งขึ้น ข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วนี้ หลอมรวมทั้งเรื่องที่เป็นประโยชน์และเรื่องที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจครอบงำความคิด และการประพฤติปฏิบัติแปลกไปจากวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมได้ ฉะนั้นจึงจำเป็น

ที่เยาวชนไทยจะต้องได้รับการพัฒนาฝึกฝนด้านการคิด เพื่อจะติดตามข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ อันเป็นพื้นฐานในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการแก้ปัญหา ทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ [5]

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่จะคิดได้กว้างไกลหลายทิศทางหรือเรียกว่าคิดแบบนอกเนกนัย เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาได้หลาย ๆ แนวคิด ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ และความคิดแปลก คนที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้อง กล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีอิสระในการคิด [3] ความคิดสร้างสรรค์เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้คนเราหาหนทางในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาได้อย่าง

เหมาะสมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ด้วยวิธีการใหม่ ทั้งยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เพื่อสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ เพิ่มโอกาสความสำเร็จในการแก้ปัญหาและการทำสิ่งต่าง ๆ แทนการยึดติดรูปแบบเดิม ๆ ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์แต่อยู่ที่การเรียนรู้ ทักษะและการฝึกฝน หากเราพัฒนาศักยภาพของสมองในส่วนของความคิดสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ เราจะพบว่าทุก ๆ ปัญหาที่มีคำตอบที่ ๆ สามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมรอเราอยู่เสมอ [9]

จากผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ศ. 2550 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามอายุจนกระทั่งเด็กเรียนอยู่ประมาณชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด สาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน กฎระเบียบที่เข้มงวด การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การปฏิบัติตามแบบของสังคม วัฒนธรรมที่มักชื่นชมความสำเร็จ และประณามความล้มเหลว ความเคยชินกับสิ่งเดิม ๆ บรรยายากที่เคร่งครัดเอาจริงเอาจัง กฎเกณฑ์ วัฒนธรรมประเพณีที่เด็กเรียนรู้ควบคู่กันกับอายุที่เพิ่มขึ้น ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความวิตกกังวล กลัวทำไม่ถูก ทำให้เด็กขาดความเป็นอิสระทั้งด้านความคิดและการกระทำขาดความกระตือรือร้น กังวลใจจนเป็นผลทำให้ความคิดสร้างสรรค์ลดลง [7] ดังนั้นการพัฒนาความสามารถการคิดสร้างสรรค์ของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในปัจจุบันระบบการศึกษาของไทยภายหลังจากปฏิรูปการศึกษาได้เริ่มให้ความสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กและเยาวชนโดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 กำหนดเป็นมาตรฐานการประกันคุณภาพของสถานศึกษาโดยได้ระบุมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ระบุว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาความสามารถการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข [5]

Torrance [4] เชื่อว่า การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก ช่วยให้แต่ละคนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

อย่างเต็มที่ ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เด็กต้องคิดค้นวิธีนำความรู้และแสวงหาความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ Torrance ได้นิยามความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นกระบวนการของความรู้สึกรวบรวมปัญหา สิ่งที่ยากหาไป สิ่งที่ไม่ประสานกัน แล้วเกิดความพยายามในการสร้างแนวคิด ตั้งสมมุติฐาน ทดสอบสมมุติฐาน และเผยแพร่ผลที่ได้ให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจเพื่อเป็นแนวทางค้นพบสิ่งใหม่ต่อไป โดยใช้แนวคิดแบบอเนกนัยมาเสนอเป็นองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ในปี ค.ศ. 1974 จึงได้สร้างรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตขึ้น [4]

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ นั้น ครูควรวางแผน กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนเลือกใช้นวัตกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหา “หลักสูตร” นับเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เกิดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย โดยมีรายละเอียดที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในด้านใด หลักสูตรประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวทาง วิธีการ เนื้อหา สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การจัดการการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล [2]

จากรายงานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ปี 2555-2557 โรงเรียนดอนกลางนุกุลวิทย จังหวัดมหาสารคาม ผลการประเมินด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับพอใช้ติดต่อกัน 3 ปี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผู้เรียนจากผลการเรียน การสังเกตพฤติกรรม รวมทั้งสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มักติดอยู่ในความคิดตามรูปแบบเดิม การกระทำและการแสดงออกตามแนวทางเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติมา อีกประการหนึ่งคือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจนทั้งการพูดและการเขียน นักเรียนมักพูดสื่อสารด้วยภาษาง่าย ๆ ไม่สร้างสรรค์ภาษาเพื่อการสื่อสารที่แปลกใหม่และน่าสนใจ จากการประเมินผลการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2557 พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนในระดับพอใช้ ทางโรงเรียนจึงมีนโยบายที่จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งเสริมความสามารถการคิดและการใช้ภาษาไทยของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาหลักสูตรสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาขนาดของ Torrance ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของสิทธิพล อาจอินทร์ [1] เป็นการสร้างเป็นเอกสารหลักสูตรที่เป็นระบบ โดยนำไปใช้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาขนาดของ Torrance
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียน ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาขนาดของ Torrance

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดอนกลางนุกุลวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 67 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับพอใช้และระดับควรปรับปรุง จำนวน 40 คน คัดเลือกโดยการประเมินผลคะแนนแบบทดสอบความสามารถการคิดเชิงสร้างสรรค์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 10%

2. รูปแบบการวิจัย เป็นวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ

- 1) หลักสูตรสำหรับพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย
- 2) รูปแบบการคิดแก้ปัญหาขนาดของ Torrance

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) เอกสารหลักสูตรสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาขนาดของ Torrance
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผนแผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง
- 3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำหรับทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อคัดเลือกรุ่นตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยข้อสอบแบบอัตนัยจำนวน 4 ข้อ โดยวัดความคิดสร้างสรรค์ครอบคลุมทั้งด้านการคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออและการคิดริเริ่ม
- 4) แบบประเมินเอกสารหลักสูตร
- 5) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- 6) แบบสังเกตการสอน เครื่องมือดังกล่าวมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพด้วยการตรวจหาค่าความสอดคล้อง (IOC) และประเมินความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอนตามแผนทุกแผน สอนนอกเวลาเรียนปกติ คือวันเสาร์ที่ 6, 13 และ 20 เดือนมิถุนายน 2558 ประเมินโดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้น ผู้ประเมินได้แก่ผู้สังเกตการสอนจำนวน 2 ท่าน จากนั้นรวบรวมข้อมูลจากผู้ประเมินมาใช้ในการสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

5.3 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 6 แผนฯ แล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนมาวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเพื่อสรุปและอภิปรายผลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

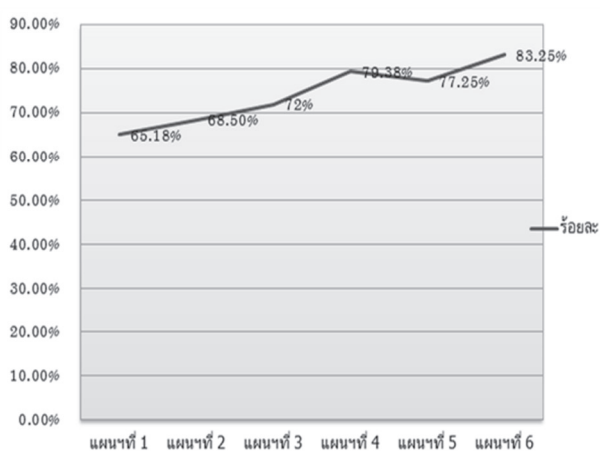
6.1 นำผลคะแนนการประเมินเอกสารหลักสูตรฯ การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตการสอนของครู มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วนำมาแปลผล

6.2 นำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วดูพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

สรุปและอภิปรายผล

1. **สรุปผลการวิจัย** พบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรฯ ตามแนวคิดสองสิทธิพล อาจอินทร์ [1] ส่งผลให้หลักสูตร มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ โดยด้านเอกสาร หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ด้านสื่อและแหล่ง เรียนรู้ของหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีคะแนน เฉลี่ยร้อยละ 99.22 รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ น้อยที่สุดคือหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหา ของหลักสูตร คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 97.60 2) การพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียน พบว่า มีคะแนน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 74.26 SD. เท่ากับ 0.26 เมื่อพิจารณา

คะแนนในแต่ละแผนฯ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการ ความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยแผนฯ ที่ 4 มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.38 และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.18 แสดงเป็นแผนภูมิรูปภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความคิด สร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนในแต่ละแผนฯ

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรฯ สำหรับพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance ด้าน เอกสารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดีมาก และผลการ ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญหนึ่งใน เอกสารหลักสูตรฯ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับดีมาก

ทุกแผนฯ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 97.87 เนื่องจากเอกสาร หลักสูตรได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนการพัฒนานาหลักสูตรของ สิทธิพล อาจอินทร์ [1] เริ่มตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งด้าน หลักสูตร ธรรมชาติและความต้องการผู้เรียน สื่อและแหล่ง เรียนรู้ ตลอดจนบริบทของสถานศึกษา จากนั้นนำข้อมูล มากำหนดหลักการจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา ฯลฯ ของ หลักสูตร เป็นเอกสารฉบับร่าง นำเอกสารหลักสูตรฉบับร่าง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ทั้งยังได้ทดลองใช้หลักสูตรฯ กับกลุ่มทดลองก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง ทำให้ผู้วิจัยทราบถึง สภาพปัญหา จุดเด่น และจุดด้อยของหลักสูตรฯ แล้วนำมา เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฯ ให้มีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ อรอนงค์ นิยมธรรม ที่ได้ศึกษาการ พัฒนาหลักสูตรฯ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเมตตา กรุณาตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง สำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาม มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 : การสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้หลักสูตรแบ่ง ขั้นตอนที่ 4 : การทดสอบประสิทธิผลและปรับปรุงแก้ไข หลักสูตรฯ จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฯนี้ ส่งผลให้ หลักสูตรมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด [6]

ดังนั้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฯอย่างเป็นระบบ จึงนับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรฯสำหรับพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถม ศึกษปีที่ 4-6 ตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance ในครั้งนี้

2.2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ไทยของนักเรียนตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตของ Torrance พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 74.26 มีค่า SD. เท่ากับ 0.26 โดยมีคะแนน ความคิดสร้างสรรค์จากการเรียนแผนฯ ที่ 1 ถึงแผนฯ ที่ 6 เพิ่มขึ้นตามลำดับ ทำให้เห็นพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการ แก้ปัญหาอนาคตของ Torrance ซึ่งได้รับการยอมรับในวง วิชาการอย่างกว้างขวางนั้น มีขั้นตอนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์โดย มุ่งเน้นกระบวนการกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ แสดงออกทางความคิดมากขึ้น มีประสบการณ์ในการเผชิญ ปัญหา ฝึกแก้ปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้

ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อาทิ 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม 2) นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการกลุ่ม มีเพื่อนที่ตนเองคุ้นเคยและรู้จักร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น

เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้น ป. 5 มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.71 รองลงมาคือ นักเรียนชั้น ป. 6 คิดเป็นร้อยละ 74.37 ทั้งนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนชั้น ป. 5 กล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่าระดับอื่น อาจเนื่องนักเรียน ป. 5 มีจำนวนมากที่สุดส่งผลให้เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม อย่างไรก็ตามระดับอายุหรือช่วงวัยอาจส่งผลในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วย ดังจะเห็นจากผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [5] ที่พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะค่อย ๆ สูงขึ้นตามอายุจนกระทั่งเด็กเรียนอยู่ประมาณชั้น ป.4 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกฎระเบียบที่เข้มงวด การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การปฏิบัติตามแบบของสังคม จากผลการศึกษาอนุมานได้ว่านักเรียนชั้น ป.6 มีประสบการณ์และความรู้มากกว่าระดับชั้นอื่น ๆ แต่อาจถูกตีกรอบความคิดจากประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มากกว่าเช่นเดียวกัน แต่ผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักเรียนชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 73.52 นี่อาจขัดแย้งกับผลการศึกษาข้างต้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น ป.4 พบว่า มีความกระตือรือร้นดีมาก และแสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย แต่ผลคะแนนน้อยกว่าระดับชั้นอื่นอาจเนื่องจากนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ และมีความสามารถในการสื่อสารความคิดน้อยกว่าระดับชั้นอื่น โดยเฉพาะด้านการพูดและการเขียน ทำให้มีคะแนนในแผนที่ต้องเขียนน้อย แต่กลับมีคะแนนในแผนที่ 6 มากที่สุด คือ เรื่อง นิทานพาเพลิน ซึ่งเก็บคะแนนจากการแต่งนิทานและเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้น ป. 4 มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้และฝึกฝนต่อไป

นอกจากนี้ครูนับเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนเผชิญปัญหาและหาวิธีการแก้ไขด้วยตนเองมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมจาก

ระเบียบวินัยที่เคร่งครัด หรือถูกตีกรอบความคิดเกินไป และควรส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง [8]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำหลักสูตรไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือปัญหาได้มาก กว้างไกลหลายทิศทาง แปลกใหม่และมีคุณค่า สามารถสร้างผลงานทางภาษาไทยได้ แต่การแสดงความคิดสร้างสรรค์ด้วยการแต่งคำประพันธ์ และแต่งประโยคมีคะแนนค่อนข้างน้อยจึงควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือสื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ ๆ นำมาใช้พัฒนานักเรียนอย่างหลากหลายอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำหลักสูตรฯ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Artin Sittipon. Handouts for The Curriculum development. Faculty of Education Khon Kaen University; 2013. (In thai).
- [2] Buasri Thamrong. The theory courses Design and Development. Bangkok: Kurusapa Ladprao Printing Press; 1989. (In thai).
- [3] Guilford, J. P. Traits of creativity. In H. H. Anderson & M. S. Anderson (Eds.), Creativity and its cultivation, addresses presented at the interdisciplinary symposia on creativity (pp. 142–161). Harper, New York: Michigan State University, EastLansing, Michigan. 1959.
- [4] Thitsana Khammanee And Group.(2544). Science of thinking. Bangkok: The Master Group management Ltd; 2002. (In thai).

- [5] Ministry of Education. Development, Ministry of Education. B.E. (2002). Edition of National Education Act of B.E. (1999). Bangkok : Kurusapa Ladprao Printing Press. 2002. (In thai).
- [6] Niyomtham Onanong. The Development Curriculum to enhance loving-kindness and Compassion Through Transformative Learning Theory for Students in Rajamangala University of Technology Lanna Tak. Dissertation, Ed.D. (Curriculum Research and Development). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. 2012. (In thai).
- [7] Office of the Secretary-General of the Council of education. Quality Education Development Strategy of Ministry of Education. Bangkok. 2007. (In thai).
- [8] Phanmanee Arie. A train Creative thinking. Bangkok: YaiMai Creative Group Ltd. 2002. (In thai).
- [9] Pornrungle Channarong. Creative Thinking. Bangkok: Publishing of Chulalongkorn University. 2003. (In thai).